

Företagsekonomiska institutionens riktlinjer för forskarutbildningen

Behandlat i Forskarutbildningsnämnden 2002-05-27, senast reviderat 2017-05-03.

Beslutat i Institutionsstyrelsen 2017-06-21.

I detta dokument redogörs för de specifika förutsättningar som gäller för forskarutbildningen vid Företagsekonomiska institutionen, Lunds universitet. Avsikten är att dokumentet ska uppdateras efterhand som institutionens riktlinjer förändras. Det kompletterar de anvisningar som finns i "Föreskrifter för utbildningen på forskarnivå vid Ekonomihögskolan", fastställda 2013-12-18, dnr EHL 2013/182 samt kap 5, 6 och 7 i Högskoleförordningen. För regler avseende kostnadsersättningar, avräkning m.m. hänvisas till "Ersättning och bidrag till handledare och doktorander för aktiviteter vid forskarutbildningen" fastställd av Forskarutbildningsnämnden 2002-02-06, reviderad 2013-04-10. Poängangivelser är i högskolepoäng (hp), där 1,5 hp motsvarar 1 poäng enligt tidigare ordning.

Utbildningens mål

Forskarutbildningens mål är skapa en internationellt konkurrenskraftig doktorsexamen och att därmed förbereda forskarstuderande för avancerade arbetsuppgifter av forskningskaraktär på universitet, förvaltning och i näringsliv, samt att bidra till kunskapsutvecklingen i samhället. Utbildningen ska ge en fördjupad kunskap i ämnets centrala delar och speciellt inom det delområde som den forskarstuderandes avhandlingsarbete behandlar. Den ska också ge den forskarstuderande fördjupade kunskaper inom olika för ämnet relevanta vetenskapliga metoder och angreppssätt.

Villkor för behörighet och antagning

Antagning sker löpande under året. Tidpunkt för antagning offentliggörs i god tid på institutionens hemsida.

Behörig att antas är den som uppfyller kraven på grundläggande behörighet samt har avslutat minst 90 hp i ett för forskarutbildningen relevant ämne och ett självständigt arbete, relevant för forskarutbildningsämnet, motsvarande minst 15 hp. Särskild behörighet har också den som på något annat sätt inom eller utom landet förvärvat i huvudsak motsvarande kunskaper.

Den sökande ska styrka sin behörighet med hjälp av erforderliga dokument. Vidare krävs att den sökande inlämnar en forskningsplan där en idé till avhandlingsämne presenteras. För att bli antagen måste det vid institutionen finnas potentiella handledare med ämneskompetens inom det avhandlingsämne som presenterats.

En plan som visar hur studierna ska finansieras måste också föreligga. Finansiering måste föreligga via doktorandtjänst, forskningsanslag, stipendier eller motsvarande medel som kan trygga den forskarstuderandes försörjning. Beslut om antagning tas av institutionens prefekt tillsammans med studierektor för forskarutbildningen och i samråd med FFUN. Vid behov kan sakkunnigutlåtande inhämtas från andra relevanta medarbetare inom institutionen som är speciellt insatta i det ämne som den sökande avser att belysa i sin avhandling.

Krav på individuell studieplan

För varje forskarstuderande upprättas en individuell studieplan avseende såväl studiernas genomförande som deras finansiering. Doktoranden upprättar studieplanen i samråd med respektive handledare och ska godkännas av prefekten. Studieplanen är ett viktigt underlag för att bedöma den forskarstuderandes prestationer och framsteg.

Utbildningens uppläggning

Två utbildningsalternativ finns: Dels en tvåårig utbildning för att erhålla licentiatexamen, dels en fyraårig utbildning för att erhålla doktorsexamen. Licentiatutbildningen består av kurser (45 hp) och en licentiatavhandling (75 hp). Doktorsutbildningen består av en kursdel (90 hp) och en doktorsavhandling (150 hp).

Kursdel

Nedanstående tabell summerar kursdelens struktur för de båda examina

Kurs	Doktor	Licentiat
Metodintroduktion 15 hp	Obligatorisk	Obligatorisk
Kvalitativ metod 7,5 hp	Obligatorisk	Obligatorisk
Kvantitativ metod 7,5 hp	Obligatorisk	Obligatorisk
Vetenskapsteori 7,5 hp	Obligatorisk	
Teorikurs i företagsekonomi 7,5 hp	Obligatorisk	
Summa obligatoriska kurser	45 hp	30 hp
Valfria kurser	45 hp varav högst 15 hp läskurser	15 hp varav högst 7,5 hp läskurser
Totalt	90 hp	45 hp

Möjlighet finns att tillgodoräkna magisterkurser som har koppling till den forskarstuderandes avhandlingsområde upp till 15 hp inom forskarutbildningen. Magisteruppsats ingår normalt som behörighetskrav och kan inte tillgodoräknas inom forskarutbildningens ram. Det gäller även forskarstuderande som inte åberopat sin magisterexamen vid ansökan till forskarutbildningen. Studierektor för forskarutbildningen beslutar i samråd med handledare om tillgodoräknande av magisterkurser. Tillgodoräknande innebär att utbildningstiden och doktorandanställningen förkortas i motsvarande mån.

Kurser kan tas såväl inom som utom institutionen. För tillgodoräknande av kurs tagen vid annan institution krävs godkännande av studierektor för forskarutbildningen. I tveksamma fall ska kursen godkännas av FFUN. Ansökan om att få tillgodoräkna sig kurser på annan institution ska göras gemensamt av handledare och den forskarstuderande.

Läskurser kan motsvara 3–7,5 hp. De bör väl spegla flera aspekter/teorier inom ett ämnesområde och kvalitetsmässigt ligga betydligt över magisternivån. Den som åtar sig att ge en läskurs förbinder sig samtidigt att kunna ge kursen under en period av minst tre år. Läskurs kan även i begränsad omfattning innehålla seminarier och diskussionstillfällen.

Kursbeskrivning för samtliga aktuella forskarutbildningskurser ska finnas tillgängliga för de forskarstuderande via institutionens hemsida. Samtliga forskarutbildningskurser som ges vid Företagsekonomiska institutionen ska godkännas av FFUN innan beslut fattas av Institutionsstyrelsen.

Seminarier i samband med avhandlingsarbetet

Under forskarstudierna ska den forskarstuderande presentera sitt avhandlingsarbete på åtminstone två obligatoriska interna seminarier – ett research proposal (RP-seminarium) och ett slutseminarium. Ifall den forskarstuderande väljer att ta både en licentiat- och en doktorexamen krävs ett slutseminarium för varje avhandling. Utöver detta, och framförallt för forskarstuderande som väljer att inte lägga fram en licentiatavhandling, finns också möjligheten att ha ett icke obligatoriskt mellanseminarium. Manus ska för RP-seminarium finnas tillgängligt minst en vecka i förväg och för övriga seminarier minst två veckor i förväg på institutionens hemsida. I övrigt gäller följande för respektive seminarium:

RP-seminarium

- Ska ligga tidigt i utbildningen, helst under det första utbildningsåret.
- Som underlag ska finnas en projektbeskrivning för avhandlingsarbetet som inkluderar teoretiska och metodologiska utgångspunkter, problembeskrivning, syftesprecisering, förväntat resultat och tidsplan. Planen bör vara i sådant skick att den kan sändas som ansökan till forskningsråd o.d.
- Minst två opponenter ska finnas, varav minst en disputerad.
- Seminariet har att ta ställning till om ämnet är relevant, forskningsbart och tillräckligt väl beskrivet. Opponenterna beslutar i samråd med handledare om att godkänna seminarierapporten. Bedöms det som inte rimligt får nytt seminarium hållas.

Slutseminarium för doktorsavhandling

- Seminariet äger rum i slutskedet av utbildningen.
- Som underlag ska finnas ett färdigt och sammanhängande manus som utgör den forskarstuderandes förslag på doktorsavhandling.
- Minst två opponenter ska finnas varav minst en docentkompetent.
- Seminariet utgör institutionens interna kvalitetsgranskning av doktorsavhandlingar. Opponenterna beslutar i samråd med handledare om att godkänna manuset. Bedöms det att avhandlingsförslaget har avgörande brister får nytt slutseminarium hållas.

Slutseminarium för licentiatavhandling

- Seminariet äger rum i slutet av den forskarstuderandes arbete med licentiatavhandling.
- Som underlag ska finnas ett färdigt och sammanhängande manus som utgör den forskarstuderandes förslag på licentiatavhandling.
- Minst två opponenter ska finnas, varav minst en disputerad.
- Opponenterna beslutar i samråd med handledare om att godkänna manuset. Bedöms det att avhandlingsförslaget har avgörande brister får nytt slutseminarium hållas.

Mellanseminarium

- Det finns möjlighet att hålla ett mellanseminarium när den forskarstuderande har kommit så långt att doktorsavhandlingens struktur och väsentliga delar av dess innehåll är färdigt. Oftast innebär det att den forskarstuderande har cirka 1–1½ års arbete kvar.
- Det finns inga formella regler för opponenter vid mellanseminarium. En rekommendation är minst två opponenter, varav minst en disputerad, helst docentkompetent.
- Seminariet är frivilligt och ingen formell bedömning av manuset kvalitet görs. Däremot bör seminariet resultera i tydliga rekommendationer till den forskarstuderande avseende vad som återstår att göra innan avhandlingen kan förväntas vara tillräckligt färdig för att presenteras på ett slutseminarium.

Handledning

Varje forskarstuderande ska ha en handledarkommitté som består av minst två medlemmar. Redan vid antagningen eller kort därefter ska det utses en huvudhandledare. Utseendet av en biträdande handledare kan med fördel vänta till efter RP-seminariet. Den forskarstuderande ansöker, efter konsultation med studierektorn, om vem som ska utses. Handledarkommittén ska godkännas av FFUN innan beslut fattas av prefekten. Samtliga handledare ska ha genomgått forskarhandledarutbildning. Huvudhandledare måste vara minst docentkompetent samt normalt anställd vid Företagsekonomiska institutionen. Övriga medlemmar kan väljas bland alla disputerade vid institutionen eller, när specialkompetens krävs för arbetet, bland disputerade på andra institutioner. Kommittén arbetar sedan efter riktlinjer som anges i den forskarstuderandes studieplan fram till dess att avhandlingen är färdig. I vissa fall kan det godtas att huvudhandledaren är anställd vid annan institution, detta dock främst om anställningskravet skulle inverka negativt på den forskarstuderandes förutsättningar att bli färdig med sin avhandling inom utsatt tidsram. Om undantag från kravet på anställning vid institutionen ska kunna medges krävs att den föreslagna huvudhandledaren har anknytning till Företagsekonomiska institutionen och möjlighet att upprätthålla en kontinuerlig och nära kontakt med den forskarstuderande. Om dispens beviljas krävs att den forskarstuderande har minst en biträdande handledare som är anställd vid institutionen.

Uppföljning av den forskarstuderandes framsteg under utbildningstiden

I huvudsak är det handledarkommittén som ansvarar för att följa upp den forskarstuderandes framsteg vid forskarutbildningen, tillse att den individuella studieplanen följs, samt ge den forskarstuderande det stöd som krävs under utbildningstiden. Härutöver tjänar också de obligatoriska seminarierna som en viktig del i uppföljningen. Det är dessutom studierektors ansvar att årligen följa upp den forskarstuderandes studier. Uppföljningen består främst i att kontrollera huruvida det obligatoriska RP-seminariet har klarats av samt den forskarstuderandes prestationer på kurser. Vid behov bör också samtal ske med den forskarstuderande och dennas handledare.

Slutlig examination

För doktorsexamen gäller att avhandlingen i samband med disputation ska granskas av en betygsnämnd som normalt består av tre ledamöter med lägst docentkompetens. Av dessa får högst en vara verksam vid den institution där disputationen äger rum och högst en av de övriga två kan tillhöra Lunds universitet. Minst en ledamot ska vara professor. Om handledarna bedömer att det med tanke på avhandlingens karaktär är motiverat att ha fem ledamöter i betygsnämnden (t.ex. en avhandling med stor ämnesmässig bredd), är detta också tillåtet. Då gäller högst två ledamöter från den egna institutionen, högst två av de övriga från Lunds universitet. Fakultetsopponenten ska komma från ett annat lärosäte än Lunds universitet.

Licentiatavhandlingar ska granskas av en opponent och en examiner. Examiner ska ha minst docentkompetens och får inte vara identisk med huvud- eller bihandledare. Opponenten ska komma från ett annat lärosäte än Lunds universitet.

Senast fem veckor före disputation utser dekanus, på förslag av berörd institution, fakultetsopponent, ledamöter i betygsnämnd samt ordförande vid disputationer. Innan förslaget lämnas

till dekanus ska det godkännas av FFUN, godkännas av institutionsstyrelsen samt undertecknas av prefekten.

För regler och riktlinjer avseende licentiatseminarium och disputation hänvisas i övrigt till Ekonomihögskolans gemensamma föreskrifter för forskarutbildningen vid Ekonomihögskolan.

Riktlinjer för sammanläggningsavhandlingar

- 4–5 artiklar (doktor). 2–3 artiklar (licentiat).
- Inledande kappa som visar hur artiklarna hänger samman i ett sammanhållet projekt, presenterar en övergripande problem- och bidragsdiskussion, redovisar en utvecklad metoddiskussion samt presenterar avhandlingens slutsatser.
- Artiklarna ska bedömas vara publiceringsbara.
- Norska listan gäller vid publicerade artiklar.
- Minst två artiklar ska vara egenförfattade i en doktorsavhandling. Minst en artikel ska vara egenförfattad i en licentiatavhandling.

Lönesättning

Det är i första hand prefekten som ansvarar för lönesättning av forskarstuderande som har doktorandtjänst eller annan tjänstgöring vid Företagsekonomiska institutionen. Som grundprincip gäller att forskarstuderande erhåller lönehöjning för var och en av följande etapper i forskarutbildningen:

- 60 erhållna hp
- 120 erhållna hp eller licentiatexamen
- 180 erhållna hp

Ansökan om lönehöjning ska inges till fakultetsstyrelsen av den enskilde genom insändande av intyg från prefekten. Praktiskt kan detta lösas genom att den forskarstuderande erhåller ett intyg från handledaren med en skattning av hur många poäng den forskarstuderande har uppnått i sin forskarutbildning (uppdelat i kurser och avhandlingsarbete). Detta intyg lämnas sedan till prefekten som stämmer av mot den individuella studieplanen, tillstyrker och skickar vidare till Ekonomihögskolans kansli.

Lönehöjningen gäller fr.o.m. närmast påföljande månad efter det att etappen uppnåtts, dock tidigast fr.o.m. sex månader före det ansökan inkommit till områdeskansliet.

Forskarstuderandes möjligheter att undervisa och få pedagogisk utbildning

Generellt sett är det viktigt att institutionens nya medarbetare löpande skolas in i de olika verksamheterna. Här är undervisning en stor del. Institutionen ser positivt på att forskarstuderande deltar i undervisning i begränsad omfattning och på ett sådant sätt att inte avhandlingsarbetet försummas. Den övre gränsen för vad som tillåts i form av undervisning och annat institutionsarbete är satt till 20 % av heltidstjänstgöring. För den som har doktorandtjänst gäller att tid som läggs ner på institutionsarbete sedermera avräknas genom

att doktorandtjänsten förlängs i motsvarande grad upp till dess att ovan nämnd maxgräns nås. Ovan gäller även för forskarstuderande med extern finansiering vilka under sitt fjärde år finansieras genom en doktorandtjänst på institutionen.

Undervisande forskarstuderande ska genomgå minst två veckors högskolepedagogisk utbildning, och alla forskarstuderande ska ges möjlighet att delta i högskolepedagogiska kurser. Vilken typ utav pedagogisk utbildning som är lämplig bestäms i samråd mellan forskarstuderande, handledare och institutionsledning.

Pedagogisk utbildning kan tillgodoräknas med maximalt 7,5 hp inom ramen för forskarutbildningens kurser.

Policy avseende tillgång till arbetsplats, kontorsutrustning, m.m.

- Forskarstuderande har under den tid som motsvarar heltidsstudier under fyra år rätt till e-postadress samt användaridentitet för att använda företagsekonomiska institutionens server.
- Forskarstuderande har rätt att få 100 personliga visitkort enligt den modell som används vid institutionen.
- Aktiva forskarstuderande ska under den tid som motsvarar heltidsstudier under fyra år kunna erbjudas delad plats i arbetsrum utrustat med telefon och dator, passerkort samt eget postfack.